

A SZERBIAI PARLAMENTI VÁLASZTÁSOK EREDMÉNYEI

(Parliamentary elections in Serbia)

KOVÁCS TERÉZ

Jugoszlávia hat köztársasága közül először Szlovéniában, majd Horvátországban került sor a második világháború utáni többpárti parlamenti választásokra. Már a választások előtt létrejött mindkét köztársaságban a fontosabb ellenzéki pártok koalíciója azzal a céllal, hogy majdani győzelmük biztos legyen a kommunista párt felett. Szlovéniában azonban a köztársasági elnök az egykori, sorrendben utolsó kommunista pártfőtitkár lett. Milán Kucsán győzelmét annak köszönheti, hogy „Pozgay-féle” népszerű reformkommunista volt.

Franyó Tudjmánnak politikai múltja van. A Horvát Köztársaság mai elnöke a második világháborúban partizán vezető volt. A hatvanas években nem politikusként, hanem vezető kutató múzeológusként olyan adatokat hozott napvilágra, melyek szerint az egyik véres mészárlás fő bűnösei nem az usztasák, hanem a partizánok voltak. Tito közbenjárásával a hajdani harcostársat, Tudjmant, börtönbe zárták. A választások előtt szélsőséges horvát nacionalista álláspontra helyezkedett. Ebből később kénytelen volt engedni, de alapvetően túlzott nemzeti érzelmektől fűtött államfő maradt.

Bosznia-Hercegovina lakosságát három nemzet alkotja. Számarány szerinti sorrendben ezek a következők: muzulmánok, szerbek és horvátok. A fentiek mind nemzeti pártokat alakítottak, és számarányuknak megfelelően juttattak képviselőket a parlamentbe. Őket a volt *Kommunista Párt* követi, majd a kormányfő, Ante Markovics által alapított *Jugoszláv Reformerők Szövetsége* (rövidítve *Reformerők*).

Macedóniában is hasonló a parlamenti választási kép, azzal a különbséggel, hogy ott macedón nemzeti párt győzött. További különbség, hogy a lakosság 20%-át kitevő albánok is alakítottak pártot és szereztek képviselőhelyeket a parlamentben.

A választásokat legkésőbb Montenegróban (Crna Gorában) és Szerbiában bonyolították le. Ebben a két köztársaságban a választási eredmények másként alakultak, mint az előbb említett négy jugoszláviai köztársaságban. Ugyanis ott a szocialisták elsőpró győzelmet arattak, és a választópolgárok közvetlen szavazás útján szocialista elnököt választottak. Montenegróval itt nem kívánok foglalkozni, csupán annyit jegyzek meg, hogy mentalitásában ez a legkisebb (584 ezer lakosú) köztársaság hasonlít leginkább a szerb néphez.

A választás módja és körülményei

Szerbiában 1990. december 9-én volt a parlamenti választás első fordulója. Akkor a köztársasági elnökre és a 250 választóközrét egyéni jelöltjeire adták le szavazatukat a választópolgárok. Listás választás nem volt. Az első fordulóban az a köztársasági elnökjelölt és képviselőjelölt győzhetett, aki a leadott szavazatoknak legalább 50%-át plusz egy szavazatot megszerzett, azzal a feltétellel, hogy a választásokon összességében (nem az egyes egyéni körzetekben) megjelent

a választópolgárok legalább 50%-a. Már az első fordulóban megválasztották a köztársasági elnököt és a képviselők 38%-át. A választás második fordulójára december 23-án került sor. Ekkor a fennmaradt 154 választókerületben az első fordulóban legjobb eredményt elért két jelölt egyikére szavazhattak a polgárok. A második fordulóban az győzött, aki több szavazatot kapott, függetlenül a szavazáson résztvevők számától.

A választásokat megelőzően igazi pártcsaták folytak. Bármelyik párt ragasztotta ki plakátjait, egy órán belül az ellenfelek letépték. A választókörzetek határainak meghúzásánál az uralkodó szocialista párt — amely a kommunista szövetség nevet viselő párt és a hazafias népfront egyesüléséből jött létre — szava volt döntő. Politikai demokráciák szabályaival aligha összeegyeztethető az, hogy a választások első és második fordulója előtt csupán fél-fél óra televíziós szereplést kaptak az ellenzéki pártok. Az utolsó percben tették számukra lehetővé, hogy a szavazóhelyeken és a szavazatszámoló bizottságban egy-egy képviselőjük jelen lehessen. A választókörzeteket nagyon szabálytalanul alakították ki, pl. az albán-, magyar- és muzlimoklakta körzetre jóval több választópolgár jutott, mint egy átlagos „tisza szerb” körzetre.

Az első fordulóban a több mint hétmillió bejegyzett szavazópolgárból valamivel több mint ötmillióan szavaztak, azaz a bejegyzettek 71,5%-a. A második fordulóban 48,3% ment el szavazni, de a leadott szavazatok területenkénti megoszlása igencsak eltérő: Szerbia tartományok nélküli részében 58,4%, Vajdaságban 53,4%. Koszovóban ezzel szemben csupán a bejegyzettek 12,7%-a járult az urnák elé. Az első fordulóban is hasonló területi különbségek voltak a leadott szavazatok között. Koszovóban a lakosság 85%-át alkotó albánok nem mentek el szavazni. Ők azt mondták, nem ismerik el legitimnek azt a hatalmat, amely megszüntette tartományukat, sajtójukat, feloszlatta parlamentjüket.

A parlamenti képviselőhelyek megoszlása

Az első forduló több meglepetést hozott. A szocialisták ugyanis „földcsuszamlásszerű” győzelmet arattak, miután 87 képviselőhelyet sikerült már az első fordulóban megszerezniük. Ezzel szemben a legnagyobb ellenzéki pártnak, a Vuk Draskovics vezette *Szerb Megújódási Mozgalom*-nak, egyetlen képviselői helyet sem sikerült megszereznie december 9-én.

A *Vajdasági Magyarok Demokratikus Közössége*-nek (VMDK) az első fordulóban öt helyet sikerült elnyernie. A képviselők a kanizsai, a zentai, a kishegyesi és (ketten) a szabadkai körzetből jutottak a parlamentbe.

A *Demokratikus Akció Pártja* (ez a Novi-Pazári székhelyű, szerbiai mohamedánok pártja) az első fordulóban három jelöltet juttatott a parlamentbe. Ezen kívül csupán egy képviselőt választottak meg ebben a körben, őt az ún. *polgárok csoportja* támogatta, ami végeredményben azt jelenti, hogy *független* jelölt volt.

A második menetben 150 a szocialista, 80 a *Szerb Megújódási Mozgalom* színeiben induló képviselő, továbbá 25 a *független*, 16 a *demokrata párti*, 7 a *VMDK*-jelölt. Ezen kívül még 21-en a legkülönbébb pártok valamelyikének képviselőjelöltjeként versenyeztek a 154 parlamenti helyért.

Két választókörzet kivételével az egyik jelölt mindenütt a szocialista párt színeiben indult. Előrenyomulásuk láttán az ellenzéki pártok összefogásra szólítottak fel, mert tudták, hogy a

kormányalakítási lehetőség elveszett, és a tét már csupán az, hogy minél többen üljenek az ellenzéki padsorokban.

A második forduló után végül is a *szocialisták* 194 (77,6%), a *Szerb Megújódási Mozgalom* pedig 19 (7,6%) mandátumot szerzett. A *VMDK* 8 képviselőjével (3,2%) a harmadik helyezést érte el, rajtuk kívül még a *Demokrata Pártnak* van jelentős (2,8%) képviselte (7 fő). (Érdekesként említeném, hogy mindannyian Belgrádban jutottak parlamenti helyhez.) A fennmaradt 22 mandátum (8,8%) a legkülönbélebb pártok és a függetlenek között oszlik meg.

A szocialisták és a rajtuk kívül álló ún. ellenzék képviselőinek területi megoszlása eltérő.

1. TÁBLÁZAT
A képviselők területi megoszlása
(Regional distribution of representatives)

Térségek	Képviselők	
	szocialisták	ellenzék
Vajdaság	36	20
Koszovó	30	4
Szerbia a tartományok nélkül	128	32
Összesen	194	56

Koszovón néhány albán nemzetiségű is található a szocialisták között, de a többség szerb és csupán egy macedóniai székhellyel bíró albán párt jelöltje (egy tanár) jutott be a parlamentbe. Neki is felmondtak a munkahelyén, mert a választási kampányt megelőző három hónapban négyszer hiányzott az iskolából. Az meg már szinte anakronizmus, hogy a tartományi fővárosból, Pristinából, 5 szerb nemzetiségű, szocialista párti jelölt került a parlamentbe.

Az 1. táblázatban látszik, hogy az ellenzék a Vajdaságban a legerősebb. Újvidéken a 7 választóközrzt közül 6-ban az ellenzék nyert, csupán egyben győztek a szocialisták. E hat ellenzéki képviselő egyike Paroski Milán, aki a Panoráma egyik adásában arról beszélt, hogy a Balaton partja is szerb terület volt a középkorban, és a magyarok már nem mernek ásatásokat végezni, mert csak szerb sírokat találhatnak.

A tartományi fővárosban megbukott az addigi kormányfő, és a szerb belügyminiszter sem jutott be a parlamentbe. Szerbiában, Belgrádban és a második legnagyobb városban, Kragujevácon, aratott legnagyobb sikereket az ellenzék. A szocialisták viszont ott kapták a legtöbb voksot, ahol sok bezárásra váró vállalat van és nagy munkanélküliség várható.

Listás választás nem volt, de az első fordulóban a pártszínekben induló jelöltekre leadott szavazatok alapján következtetni lehetett arra, milyen pártokra szavaztak a polgárok. A *Szerb Szocialista Párt* jelöltjeire 2 millió 300 ezren szavaztak (ami az összsavazatok 45,8%-át jelentti). A *Szerb Megújódási Mozgalom* jelöltjeire 790 ezren (15,7%), a *polgárok csoportjainak* jelöltjeire 455 ezren (9%), a *Demokrata Párt* jelöltjeire 372 ezren (7,4%), a *VMDK* jelöltjeire 132 ezren (2,6%), a *Demokratikus Akció Pártjának* jelöltjeire 84 ezren (1,7%), a *Reformerők* jelöltjeire 74 ezren (1,5%) szavaztak.

A *Vajdasági Magyarok Demokratikus Közösségének* választási eredményeire ezúttal külön ki kell térni. A hivatalosan 1980. március 20-án alakult szervezet Adán székel, és érdekképviselteként működik, a választások alatt azonban pártszerűen tevékenykedett. Az adott választási eredmények közepette a nyolc parlamenti hellyel igencsak elégedettek lehetnek. A megválasztott képviselők a vajdasági magyarság jeles személyiségei.

Különösen érdekesen alakult a választási eredmény Szabadkán. Szabadka népességszámát tekintve az Osztrák-Magyar Monarchia harmadik legnagyobb városa volt. Belgrád és Zágráb után ugyancsak harmadik helyen állt az újonnan létrejött Jugoszláviában is. Ma is, mint akkor, 80 ezer lakosú a város. Az ötvenes évek elejéig még a tartomány legnagyobb városa, később megelőzte őt Újvidék, mely ma kétszer akkora, mint Szabadka. Szabadka lakosságának fele magyar, 30%-a bunyevác, akik amellet, hogy katolikus vallásúak, nagy többségükben a magyar nyelvet is jól beszélik. Szabadka és környéke 4 választóközre volt felosztva. Az első fordulóban bejutott két *VMDK*-jelöltet még a *Reformerök* és a *Vajdasági Horvátok Demokratikus Közössége*, valamint a *Nemzeti Parasztpárt* is támogatta. A második fordulóban egy *VMDK*-s és egy horvát jelölt jutott be. Ez utóbbit ugyancsak támogatták a fenti pártok, és a *VMDK* nem indított ellene jelöltet. Ez az összefogás mindkét félnek megérte, eredményes volt. (A szerbiai horvátoknak ez az egyetlen képviselőjük a szerb parlamentben.) A 20%-ot kitevő szerbeknek és crna gora-iaknak Szabadkán nincs parlamenti képviselőjük. Bizonyos szélsőséges körök ezt nagyon fájlalják; 1991 februárjában haragukban egy katolikus templomban kisebb robbantást hajtottak végre, és az egyik belső falra cirill betűkkel kiírták: „Halál a magyarokra”. A legújabb, 1991-es népszámlálás előzetes eredményei szerint a Vajdaságban 340 ezer magyar él.

Összességében elmondható; ahhoz, hogy egy adott választóközben *VMDK*-jelölt bejusson a parlamentbe az kellett, hogy olyan közreben induljon, ahol a lakosságnak több mint fele magyar. Így került sor arra, hogy a 8 *VMDK*-s mind Észak-Bácskában indult, és végül is nekik kell az egész szerbiai magyarság érdekeit képviselniük. Az a négy képviselő, akik a második fordulóban is indultak, de nem jutottak be a parlamentbe, nem laktak magyar többségű közreben (Temerin, Törökbecse, Csóka és Zombor), és még az ellenzéki érzelmű szerbek is úgy gondolták, hogy inkább legyen (akár ha szocialista) szerb a képviselő, mintsem magyar (noha ellenzéki). Fontos viszont kiemelni, hogy a magyarlakta közrebenekben egyetlen magyar nemzeti-ségű szocialista képviselőnek sem sikerült parlamenti helyhez jutnia, pedig jónéhány ilyen képviselő indult. A szocialista párt ugyanis a magyarlakta vidékeken magyar jelöltet is állított. Bejutott viszont az *UJDI* (ez Jugoszlávia egységéért harcoló, nem nacionalista párt), és a *Reformerök* közös képviselőjeként egy magyar Nagybecskerekén. (Várady Tibor, a Létünk főszerkesztője, akadémikus, régi polgári jogász családból származik.) Szavazóközrebenében a választópolgárok kb. 20%-a magyar. A szocialista színekben induló ellenfele az első fordulóban a szavazatok 41,9%-át, ő 24,6%-át szerezte meg. Mint *UJDI* színekben induló magyarra szavaztak rá a második fordulóban az ellenzéki érzelmű szerbek, bár ha *VMDK* színekben indul, nem teszik meg ugyanezt.

Végezetül el kell mondani, hogy a magyarok döntő többsége természetesen a *VMDK*-ra szavazott, de a magyarság 10–15%-a olyan helyen lakik, ahol nagyon alacsony a magyarok aránya (pl. Újvidéken is csak 10%), ezért ott rendszerint nem indult magyar képviselő.

A magyarok „második” pártja a *Reformok Szövetsége*. A szlovéniai és horvátországi választások után alakult Ante Markovics-féle pártnak a másik négy parlamentben van képviselője. A magyarok a kormányfő személyén kívül még azért szeretik ezt a pártot, mert nem nacionalista. A Magyar Szó és az értelmiség egy része nem a *VMDK*, hanem e párt mögött sorakozott fel.

A köztársasági elnök megválasztása

A szerbiai polgárok 32 köztársasági elnökjelölt közül választottak. Szlobodán Milosevics már az első fordulóban győzött. A szavazatok 65,3%-át szerezte meg. A második helyre „a szavazatok 16,4%-ával” Vuk Draskovics, a *Szerb Megújódási Mozgalom* jelöltje került. Őt Ivan Gyurics (5,5%), a *Reformerok* és az *UJDI* közös jelöltje követte. Érdekes megemlíteni, milyen területi eltérések vannak az első három elnökjelöltre leadott szavazatok között.

2. TÁBLÁZAT

A leadott szavazatok százalékos megoszlása
(Distribution of votes, %)

Elnökjelölt	Vajdaság	Koszovó	Szerbia tartományok nélkül	Összesen
Milosevics	56,3	79,7	87,8	65,3
Vuk Draskovics	13,3	6,0	18,0	16,4
Ivan Gyurics	15,6	1,6	2,2	5,5

A táblázat adatainak kiegészítéseként emlékeztetnék a már korábban leírtakra, miszerint Koszovóban az albánoknak legfeljebb 10%-a ment el szavazni. Így Milosevics koszovói „jó szereplését” ennek fényében kell értékelni. Ivan Gyurics a feltűnően sok vajdasági szavazatot elsősorban a magyaroktól kapta. Választások utáni első útja Zentára vezetett, ahol rá szavaztak a legtöbben, és arra a kérdésre, mi a véleménye a *VMDK* megalakításáról azt mondta, hogy egy ilyen érdekképviselő létrehozása a magyarok természetes igényét tükrözi. Az elnökjelöltek között Vojislav Seselj csetnik vezér az ötödik lett, és 96 ezer polgár voksolt rá, ez a leadott szavazatok 1,9%-a. (A csetnikek a második világháborúban a szerb királyi hadsereg katonái voltak. Az elmúlt 40 évben pejoratív értelme volt, mert a király katonái a partizánok ellenségei voltak.) Seselj a Panoráma egy másik műsorában Fiumét Magyarországnak ígérte. Ugyanabból a műsorból tudtuk meg azt is, hogy Belgrádban az időközi képviselői választásokon készült indulni, és a megkérdezettek örömmel szavaztak volna rá. Erre az időközi választásokra, úgy néz ki, azért került sor, mert sikerült megegyeznie Miloseviccsel. Seselj egy elhunyt belgrádi szocialista képviselő helyén indult, és a július 7-i szavazás alapján immár ő is tagja a szerb parlamentnek.

Felvetődik a kérdés, hogy miért győzött Slobodan Milosevics? Azért, mert előzőleg legyőzte az albánokat. Milosevics, a szerb pártelnökből lett köztársasági elnök, kemény munkát végzett,

mire eljutott a mai, immár a nép által megválasztott köztársasági elnöki bársonyszékig. A nép elé ment: definiálta, ki a jó szerb, majd megbuktatta azon elvtársait, akik nem úgy gondolkodtak, miként ő. A szerb nép döntő többsége élte a vezért és támogatta abban, hogy megszűnjön a köztársaság két autonóm tartománya. A Vajdaságban ez simán ment, mert a lakosság bő felét kitevő szerbek nagyobb részének, elsősorban a háború után betelepülteknek, a támogatását élvezte. A lakosság 18 %-át kitevő magyarok pedig először megdöbbenek, majd bölcsen azt mondták, hát legyen úgy, ahogy a többség akarja, nekünk eddig sem volt jó, hiszen a tartományi korszak alatt, 1960 és 1980 között, a magyarság 15 %-kal csökkent, iskoláinkat sorra bezárták, nekünk végül is nincs nagyon mit veszítenünk. Nem így gondolkodtak a koszovói albánok. Velük kapcsolatban fontos kiemelni, hogy 1981-ben Koszovó lakosságának 90 %-át ők tették ki, és ez a terület Jugoszlávia gazdaságilag legelmaradottabb része, de — hasonlattal élve — azt lehetne mondani, hogy Koszovó, vagyis Rigómező, a szerbeknek azt jelenti, mint a magyaroknak Erdély. Koszovó Szerbia középkori bölcsője, a szép múlt jelképe. Az 1980-as évek elejére azonban az a példa nélküli helyzet alakult ki, hogy bár Koszovó Szerbia határain belül helyezkedett el, mégsem volt már Szerbia. Ott minden és mindenki: a feliratok az utcán, de az orvos és az egyetemi tanár is, albán volt. Ennek kettős oka van. Egyrészt az, hogy a szerb lakosság a második világháborútól kezdve folyamatosan a fejlettebb északra költözött. Az első és egyik legnagyobb vándorlási hullám közvetlenül a második világháború után érte el a Vajdaságot. A csábítás nagy volt: az elhurcolt vajdasági németek házai és földjei várták a betelepülőket. Akik elindították ezt a folyamatot, nem gondolták, miként fog ez egyszer visszaütni. Később előfordult, hogy az albán lakosság a szerbeket helyenként elűldözte Koszovóból. A belgrádi sajtóban viszont minden egyes elköltözést az albánok üldözésének tulajdonították. Másrészt, mivel az albán átlagcsaládban öt-hat gyerek van, s így Európában ott a legnagyobb a szaporulat, 1981-re a jugoszláviai albán lakosság a háború utáni állapothoz képest megháromszorozódott. (Akkor 2 millióan voltak Jugoszláviában, ezeknek kétharmada Szerbiában él.) A szerb nép ezért mintegy megsértődött, de ezt nem illet sehol sem őszintén kimondani. A sajtó és a közvélemény az albánokat, mint népet, nap mint nap primitívnek nevezi, lenézik és gyűlölik őket.

Az albánok részéről sem maradtak el az ellenállás különböző formái. Most azonban — legalábbis látszólag — a szerbek győztek Koszovóban. Az 1990-es év első felében feloszlatták a helyi parlamentet, megszüntették a pristinai TV albán adásait és a lapokat, százával bocsátották el az albán újságírókat, ezrével a rendőröket, végül pedig a polgári munkahelyekről is mindazokat az albánokat, akik a legkisebb ellenállást tanúsították. Bevezették a szükségállapotot. Szerbia többi részéről — a Vajdaságból is — felváltva viszik oda a rendőröket, orvosokat. Koszovót az állandó feszültség és a nélkülözés jellemzi. A szerbiai utca embere szerint most végre rend van Koszovóban. Úgy vélik, már csak egy lépés hiányzik az igazi megoldáshoz: a szerbek költözzenek vissza Koszovóba. A növekvő munkanélküliség megoldását úgy képzelik el, hogy a munka nélkül maradt szerbek elmennek Koszovóba, és elfoglalják az engedetlen albánok munkahelyeit. Erőszak árán némi „eredmény” is született. A volt tartományban az 1991-es népszámlálás előzetes eredményei szerint 90-ről 78 %-ra esett vissza az albánok aránya, a szerbeké viszont 10-ről 13 %-ra nőtt a 1,7 millió főt kitevő lakosság soraiban.

Ez tehát Milosevics nagy műve, amit a szerb nép rendkívüli módon méltányol. A választásokon meg is hálálta neki!

1990 nyarán már a horvátokkal is komoly összetűzésre került sor, mert Milosevics emberei felbújtották a 4.600 ezer fős horvátországi lakosság 11,5 %-át kitevő szerbeket, hogy nyilvánítsák ki Szerbiához való csatlakozási szándékukat. (A legnagyobb horvátországi szerb körzet légvonalban bő 300 km-re van a szerb határtól!) Mellesleg Vuk Draskovics is hasonló véleményen volt, amit — néha még Milosevicset is túlszárnyaló erélyességgel — ki is mondott.

A szlovénekkel és a horvátokkal való, immár véres összetűzés előtt az e köztársaságokban élő emberek gyakran azt nyilatkozták, az a baj a szerbekkel, hogy kommunista rendszert akarnak. Sajnos nem ilyen egyszerű a helyzet, mert Draskovics szívből gyűlöli a kommunizmust és mégsem tér el sokban Milosevicstől. A baj az, hogy Szerbia alapjában véve kommunizmus előtti reinkarnált törzsi társadalom, ahol a kormánypárt és az ellenzék jelentős hányada részéről a legminimálisabb tárgyalási és kompromisszumkészség, valamint a másság elismerése is hiányzik, és csupán a fizikai erőfölénnyel számol. Más kérdés, hogy a mostani körülmények között az ilyen politikai magatartást nacionalizmusnak hívjuk.

A szocializmus négy és fél évtizedes uralkodása utáni első parlamenti választások alkalmával Szerbiában olyan választási eredmény született, amelyen belül az ellenzék többsége és a kormányzó szocialista párt a nacionalizmusban egységes állásponton volt.

A szerbiai választások előtt a politizáló tömeg biztos volt Milosevics győzelmében, de a *Szerb Megújódási Mozgalmat* tartották a legesélyesebb befutónak. Ezzel szemben a szocialista képviselők földcsuszamlásszerű győzelmet arattak. A vele szemben álló erők közül a választási eredménnyel egyedül a *VMDK* lehet elégedett.

1991 márciusában Vuk Draskovics és a haladó értelmiség, főleg az egyetemisták, már a szerb elnök ellen tüntettek, sajtószabadságot, valamint egyéb demokratikus jogokat követeltek, és ekkor már szerb szerbre lőtt. Az első belgrádi halálos áldozat esete arra figyelmeztetett, hogy a békés átalakulás esélye ebben az országban elveszett. Amikor júniusban a szlovénok és a horvátok a Jugoszláviából való kiválás mellett érveltek, akkor a szerb szocialisták és az ellenzék nagy része ismét kiegyezett, sőt a szélsőséges csetnik erőknek is parlamenti helyet biztosított. Mindezzel azt demonstrálták, hogy a fizikai erőfölény végül legyőzi a józan értelmet.

Jegyzetek

¹ A mohamedánok elődei szerbek vagy horvátok voltak, de az 500 éves török uralom alatt felvették az iszlám vallást. Akkor is gazdagabb családok „vállalták” az effajta árulást. Ma náluk is magas a születési arány, akárcsak más iszlám közösségekben.

Irodalom

DNEVNIK, Újvidéken megjelenő napilap.

HNH, Belgrádban megjelenő napilap.

Kovács T. (1991) Magyarok a szerb parlamentben, *Kapu* 4.

Létünk 1990/2-3, Hatalom újraelosztása Jugoszláviában, Szabadka.

Magyar Szó, Újvidéken megjelenő napilap.

MAK F. (1991) Miért csak oldás, és nem kötés? Negyvenötezer lélekkel kevesebb, *Hitel*, IV. 13.

Napló, Szabadkán megjelenő hetilap.

PARLIAMENTARY ELECTIONS IN SERBIA

TERÉZ KOVÁCS

Out of the six republics of Yugoslavia, the first free, multi-party parliamentary elections after the Second World War were held in Serbia and Crna Gora on December 9, 1990. In the other Yugoslav republics, elections had taken place earlier, and the winners were the national parties in all the republics. At the presidential elections, which was also direct, either a „better” communist of the socialist regime (e.g.: K. Grigorov, former Yugoslav foreign minister), or a reform communist (M. Kucan), or a slandered communist (Tudjman) won. At the same time, the party that became socialist from communist ended up only at the second, or even the third place.

Election results were different in Serbia and Crna Gora than in the other republics. In this study, the author deals with Serbia. Crna Gora is the smallest republic of Yugoslavia (with a little bit more than half a million inhabitants); these two republics are the closest to Serbs, and their election results were also similar.

In Serbia, there were 250 constituencies, and in the first round, the winner had to gain 1 plus 50% of votes, if minimum 50% of the voters in the republic voted at the elections. The president of republic, and 38% of the representatives were elected already in the first round. The second round of elections was held on December 23. At this time, in the remaining 154 constituencies, the citizens voted on one of the two nominees who reached the best result in the first round. In the second round, the winner was the person who gained more votes, independent from the number of voters.

In the first round, 71.5%, while in the second round, 48.3% of the 7 million registered voters voted. This result is the outcome of the fact that at Kosovo, less than 10% of the Albanians voted, who — at the same time — give 85% of the population. They do not consider the system legitimate, because the Serb rule terminated the parliament, and outlawed the Albanian press.

In the first round, the Serbian Socialist Party gained 87 places, while the strongest oppositional party — Serb Movement for Renewal — none. After this, the parties that were against the socialists called for coalition, because they realized, that otherwise they could not form a government. Thus the only aim was to have more parties among the future opposition.

After the second round, the election results were the following: Serbian Socialist Party 194; Serb Movement for Renewal 19, Democratic Union of Hungarians in Voivodina 8, Democratic Party 7, and 22 more places were obtained by one of the remaining parties. The opposition reached good results in Voivodina, Belgrade and the second largest city of Serbia, Kragujevac. The Democratic Union of Hungarians in Voivodina undertook the role of representing the Hungarians in Yugoslavia. In Northern Bačka, where the majority of inhabitants is Hungarian, their representatives won. According to the preliminary data of 1991 census, 340 thousand Hungarians live in Serbia.

There were 32 nominees for presidency, and Slobodan Milosevics got 65.3% of votes, Vuk Draskovics 65.3%, and Ivan Duric got 5.5%. Milosevics, the former party leader won, because two years earlier he terminated the federations of Voivodina and Kosovo, and successfully suppressed especially the Albanians. Sorry to say, but this nationalism is characteristic not only of the socialist party, but also of the biggest oppositional party. Both parties are the same in this respect.

Translated by J. Mészáros